

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/180/2005

OPINIE O SYSTEMIE PRZESTRZEGANIA PRAWA I WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LISTOPAD 2005

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
28 września 2005 roku

OPINIE O SYSTEMIE PRZESTRZEGANIA PRAWA I WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI

- Opinie o działaniu wymiaru sprawiedliwości w naszym kraju są na ogół negatywne (69%). Tylko jedna piąta ankietowanych (21%) wystawia mu ocenę umiarkowanie pozytywną, a nieliczni (1%) uważają, że działa on zdecydowanie dobrze.
- Do najczęstszych wad instytucji wymiaru sprawiedliwości, wymienianych spontanicznie przez respondentów, należą: opieszałość działania, brak bezstronności, korupcja, brak rzetelności w orzekaniu, nieskuteczność i niesprawność oraz zbyt niskie kary.
- Wśród wad wymiaru sprawiedliwości zamieszczonych w kwestionariuszu najczęściej wskazywano na powolność (87%), biurokrację (84%), przekupstwo (79%), niesprawiedliwe orzeczenia (75%), złą organizację (71%), niesprawiedliwe przepisy (71%), zbyt wysokie opłaty (69%), bezduszne działanie (65%), lekceważenie obywateli (67%) oraz złe ich traktowanie (59%).
- Spośród poszczególnych instytucji najlepsze średnie ocen uzyskują radcy prawni i notariusze, a następnie straż miejska (w opiniach mieszkańców miast, w których istnieje), policja i policjanci oraz adwokaci. Najgorzej oceniane są sądy, prokuratura i komornicy.
- W sprawie istnienia instytucji ławników najwięcej osób uważa, że powinno być tak, jak dotychczas (42%), ale sporo zwolenników ma też pogląd, że powinni sędzić tylko sędziowie zawodowi (29%). Najmniej osób (12%) opowiada się za systemem „ław przysięgłych”.
- W ostatnich pięciu latach ponad jedna piąta badanych (22%) została okradziona, a co dziewiąty (po 11%) to ofiara włamań lub oszustw. Pobito lub zraniono 4% respondentów, a 3% napadnięto i obrabowano. W roku bieżącym mniej osób niż w ubiegłych latach stało się ofiarą jakiegoś przestępstwa. Bycie ofiarą wiąże się z większym krytycyzmem w opiniach o wymiarze sprawiedliwości.

Wymiar sprawiedliwości w naszym kraju jest częstym obiektem krytyki. W mediach pojawia się wiele doniesień o przypadkach korupcji w sądach, prokuraturze i policji. Często są narzekania na przewlekłość postępowań, przedawnianie się spraw, niewykrywanie sprawców i wiele innych zjawisk, np. zarówno na wypuszczanie podejrzanych z aresztu, jak i na pochopne aresztowania. Przepełnienie więzień i panujące w nich warunki są poważnym problemem. Krytyce poddawane są także inne instytucje, np. działanie adwokatury czy komorników. Poprawa funkcjonowania instytucji przestrzegania prawa i wymiaru sprawiedliwości była jednym z haseł wyborczych w ostatnich wyborach parlamentarnych. Warto więc dowiedzieć się, co sądzą na ten temat zwykli obywatele.

W naszym sondażu¹ prosiliśmy o ogólną ocenę działalności wymiaru sprawiedliwości oraz o oceny poszczególnych instytucji składających się na system przestrzegania prawa, wymierzania sprawiedliwości, walki z przestępczością i obrony praw obywateli. Interesowały nas także postrzegane wady funkcjonowania systemu sprawiedliwości w ogóle oraz jego najważniejszych składników: sądów i sędziów, prokuratury i prokuratorów, policji i policjantów, adwokatów, więzień i służb więziennych.

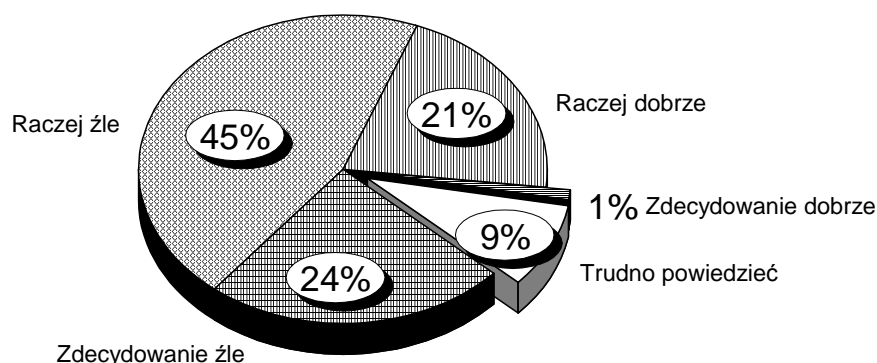
Ponadto pytaliśmy ankietowanych, czy w ostatnich latach byli ofiarami jakichś przestępstw, czy w tych sprawach zwracali się do policji i prokuratury oraz czy wydarzenia te miały epilog w sądzie.

OGÓLNA OCENA DZIAŁANIA WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI

Opinie o funkcjonowaniu systemu sprawiedliwości w naszym kraju są na ogół negatywne (69% wskazań), w tym co czwarty badany (24%) twierdzi, że działa on zdecydowanie źle. Tylko jedna piąta ankietowanych (21%) wystawia mu ocenę umiarkowanie pozytywną, a nieliczni (1%) uważają, że wymiar sprawiedliwości działa zdecydowanie dobrze.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (185), 13-16 października 2005 roku, reprezentatywna próba losowa dorosłych mieszkańców Polski (N=1003).

RYS. 1. JAK PAN(I), OGÓLNIIE RZECZ BIORĄC, OCENIA DZIAŁANIE WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI W POLSCE?

Negatywne oceny są powiązane z wykształceniem badanych (zob. tabele aneksowe). Im respondenci są lepiej wykształceni, tym częściej wyrażają krytycyzm w tej sprawie. Trzeba jednak pamiętać, że tak ogólna ocena wymaga pewnej wiedzy i wyrobionego poglądu na ten temat, więc im niższe wykształcenie, tym więcej osób niezajmujących jednoznacznego stanowiska w tym względzie. Przeprowadzone analizy wykazały, że związek negatywnych ocen z poziomem wykształcenia nie jest istotny statystycznie. Inne czynniki także nie mają istotnego powiązania z opiniami badanych. Wyraźnie widać tylko, że im gorzej respondenci oceniają warunki materialne własnych gospodarstw domowych, tym częściej krytykują działanie wymiaru sprawiedliwości.

Na oceny te ma wpływ także to, czy w ostatnich pięciu latach ankietowani byli ofiarami różnego rodzaju przestępstw (kradzieży, pobić, napaści, oszustw i innych). Ofiary przestępstw częściej niż pozostali respondenci wystawiają oceny negatywne (zob. poniżej).

WADY SYSTEMU SPRAWIEDLIWOŚCI

Najczęściej wymienianą spontanicznie przez ankietowanych wadą działania wymiaru sprawiedliwości - a więc najczęstszym też powodem negatywnych ocen² - jest opieszałość, powolność działania, co przede wszystkim odnosi się do sądów. Na drugim miejscu ze względu na częstość wymieniania znalazły się brak bezstronności i korupcja, dotyczące nie

² Trzeba zaznaczyć, że badani, którzy pozytywnie ocenili działanie wymiaru sprawiedliwości w naszym kraju, w większości (77%) także wskazywali na jego rozmaite wady.

tylko sądów, ale także prokuratury, choć nie zawsze jest to wyraźnie powiedziane. Tu również pojawiają się wypowiedzi o układach i naciskach politycznych oraz o odmiennym traktowaniu obywateli ze względu na ich pozycje społeczne.

		CBOS
<p>Jakie - ogólnie rzecz biorąc - są, Pana(i) zdaniem, najważniejsze wady działania wymiaru sprawiedliwości w Polsce? Proszę je wymienić</p>		
Opieszałość sądów:		
zbyt powolne działanie sądów, opieszałość, długie czekanie na rozprawy itp.		36%
zbyt częste przedawnianie się przestępstw		2%
Brak bezstronności i korupcja:		
przekupstwo, korupcja, kumoterstwo, powiązania z przestępcami		21%
korupcja wśród sędziów i prokuratorów ; kumoterstwo, nieuczciwość;		4%
brak bezstronności, niezawisłości sądów, uleganie naciskom politycznym lub osób wpływowych		3%
brak bezstronności sądów - inne traktowanie bogatych, a inne biednych itp.		3%
Zbyt niskie kary:		
zbyt łagodne karanie przestępstw, przewinień; nieegzekwowanie wyroków		19%
zbyt liberalne podejście do przestępców, zbyt łatwe zwalnianie, wypuszczanie na wolność; policja łapie, a prokurator wypuszcza itp.		5%
brak kary śmierci		2%
zbyt dobre warunki w więzieniach, zbyt dobre traktowanie więźniów		1%
Nierzetelne osądzanie, niesprawiedliwe wyroki:		
złe wymierzanie kar, niesprawiedliwe, nieadekwatne do przestępstw; nie karze się za poważne przestępstwa - tylko za małe; niesprawiedliwe wyroki, osądzanie; niejednakowe orzecznictwo sądów, nierzetelne oceny itp.		20%
Nieskuteczne i niesprawne działanie:		
brak skuteczności, niesprawność, zawodność - ogólnie		4%
biurokracja, za dużo biurokracji itp.		4%
brak kompetencji urzędników, prokuratorów, sędziów		1%
złe prawo, luki w prawie (zły kodeks, mało skuteczne prawo itp.)		5%
nie łapia i nie sądzą tych, co powinni; zajmowanie się błahymi sprawami; karzą zwykłych ludzi za błahostki, a nie przestępców;		3%
wysoki poziom przestępczości, brak policji na ulicach itp., brak porządku; niska wykrywalność, brak poczucia bezpieczeństwa, brak środków do walki z przestępczością itp.		2%
Inne wady		
Trudno powiedzieć lub brak wad (1%)		15%

* Uwaga: procenty nie sumują się do stu, gdyż badani mogli wymieniać różne wady

Z opiniami zwracającymi uwagę na brak bezstronności i korupcję wiążą się w pewnym stopniu wypowiedzi jednej piątej badanych (20%) wskazujące na niesprawiedliwe wyroki sądów, niejednakowe orzecznictwo, nierzetelne oceny faktów. Część z nich jednak dotyczy raczej braku należytej staranności, niedbałości, bylejakości itp. w działaniu sądów, a wypowiedzi takie powtarzały się na tyle często, że warto je wyodrębnić. Gdyby potraktować je łącznie z opiniami wskazującymi na korupcję, to ten wątek wypowiedzi dominowałby zdecydowanie wśród opinii o wadach wymiaru sprawiedliwości w naszym kraju.

Więcej niż jednej czwartej ankietowanych (27%) nie podobają się zbyt łagodne kary za przestępstwa (w tym brak kary śmierci) i liberalne podejście do odsiadki wyroków, nieosadzanie podejrzanych (uważanych za przestępców) w areszcie oraz zbyt dobre warunki, w jakich więźniowie odbywają kary. To zapewne echo licznych wypowiedzi w mediach nawołujących do zaostrzenia polityki karania oraz spektakularnych przypadków bezkarności lub ponownego popełniania tych samych przestępstw.

Wreszcie blisko jedna piąta badanych (19%) zwraca uwagę na różne aspekty działania sądów, prokuratury i policji świadczące o nieskuteczności ich działań i niesprawności.

Obok pytania tzw. otwartego, w odpowiedzi na które respondent może się swobodnie wypowiedzieć, nie wybierając odpowiedzi z gotowego zestawu w kwestionariuszu, zadaliśmy także pytanie przedstawiające różnego rodzaju wady wymiaru sprawiedliwości, prosząc o opinie, czy charakteryzują one tę dziedzinę życia w naszym kraju.

Wśród wad najczęściej wskazywanych przez respondentów są: zbyt powolna praca (w sumie 87%), biurokracja (84%) i przekupstwo (79%), a więc niemal takie same, jakie wymieniano w swobodnych wypowiedziach. Tylko biurokracja jest wskazywana o wiele częściej. Niewiele rzadziej niż na przekupstwo wskazywano też na niesprawiedliwe orzeczenia sądów (75%).

Kolejną grupę wad wskazywaną przez więcej niż połowę badanych stanowią te, które są uciążliwe dla obywateli utrudniając im lub uniemożliwiając dochodzenie sprawiedliwości, czyli zła organizacja (71%), niesprawiedliwe przepisy (71%), zbyt wysokie koszty (69%), bezduszne działanie (65%), lekceważenie obywateli (67%) i złe ich traktowanie (59%).

Trzeba podkreślić, że tak wysokie odsetki odpowiedzi świadczą o powszechnym rozgoryczeniu funkcjonowaniem wymiaru sprawiedliwości, a zwłaszcza stosunkiem do zwykłych obywateli.

Tabela 1

Czy do tych wad można zaliczyć:	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Trudno powiedzieć
	w procentach				
- zbyt powolną pracę	56	31	4	1	8
- biurokrację	53	31	4	1	11
- przekupstwo	48	31	5	1	14
- niesprawiedliwe orzeczenia, wyroki sądów	43	32	10	1	14
- zbyt wysokie koszty, opłaty	36	33	8	2	21
- złą organizację	35	36	7	1	21
- niesprawiedliwe przepisy	34	37	12	3	14
- bezduszne działanie	32	33	13	2	20
- lekceważenie obywateli	29	38	14	2	17
- złe traktowanie obywateli	25	34	19	2	20
- niedostateczne wyposażenie w niezbędny sprzęt	12	20	24	11	33
- złe warunki pracy, w jakich działają	10	20	28	13	29
- zbyt wysokie kary	5	7	38	34	16

Znacznie mniej wskazań otrzymały te niedociągnięcia, które dotyczą wyposażenia (32%) i warunków pracy (30%), choć mają one znaczny wpływ na działalność instytucji wymiaru sprawiedliwości. Te aspekty szczególnie trudno było ankietowanym ocenić - najczęściej w odniesieniu do tych przypadków nie mają zdania.

Najrzadziej wskazywano na zbytnią surowość karania (12%), co odpowiada wysokiej pozycji ze względu na częstość występowania, jaką miały postulaty zaostrezenia kar w swobodnych wypowiedziach badanych.

SZCZEGÓLNE OCENY POSZCZEGÓLNYCH INSTYTUCJI SKŁADAJĄCYCH SIĘ NA SYSTEM PRZESTRZEGANIA PRAWA

Spośród głównych instytucji wymiaru sprawiedliwości najwięcej ocen pozytywnych uzyskała policja i policjanci - dobrze wyraża się o ich działalności niemal połowa badanych (49%), ale warto też zwrócić uwagę na względnie wysoki w tym przypadku odsetek opinii krytycznych (39%). Tyle samo ocen pozytywnych uzyskała w miastach straż miejska (49%), jednak mniej mieszkańców miast krytykuje jej pracę (29%), a znaczna ich liczba nie ma w tej sprawie zdania.

Pozytywne opinie zdecydowanie przeważają nad negatywnymi także w odniesieniu do działalności notariuszy (45%) i radców prawnych (43%). Wielu ankietowanych nie ma jednak zdania na ich temat, gdyż zapewne nigdy się z nimi nie zetknęli.

Działalność adwokatów oceniana jest gorzej niż notariuszy czy radców prawnych. Oceny pozytywne wystawia im tylko niespełna jedna trzecia ankietowanych (32%) i jest ich mniej niż negatywnych (38%).

W odniesieniu do sądów i prokuratury przewaga ocen negatywnych jest znacznie większa - tylko około jednej czwartej badanych ocenia pozytywnie działalność sądów i sędziów (27%) oraz prokuratury i prokuratorów (25%), natomiast ponad dwukrotnie więcej ma o nich opinię negatywną (odpowiednio 60% i 59%).

Najmniej ocen pozytywnych uzyskały więzienia i służby więzienne (23%) oraz komornicy (17%), o ile jednak w przypadku więzień opinie pozytywne i negatywne się równoważą, o tyle w odniesieniu do komorników przeważają oceny negatywne (44%).

Tabela 2

W telewizji, w radiu i prasie różnie mówi się i pisze o ludziach i instytucjach, które zajmują się przestrzeganiem prawa, wymierzaniem sprawiedliwości, walką z przestępczością i obroną praw, jakie ludzie mają. A jak by Pan(i) osobiście ocenił(a) działalność:	Zdecydowanie dobrze	Raczej dobrze	Raczej źle	Zdecydowanie źle	Trudno powiedzieć	Średnie ocen* (1-4)
	w procentach					
- policji i policjantów	3	46	31	8	12	2,51
- notariuszy	4	41	10	5	40	2,73
- radców prawnych	3	40	10	4	43	2,76
- adwokatów	2	30	27	11	31	2,44
- sądów i sędziów	1	26	45	15	13	2,14
- prokuratury i prokuratorów	1	24	44	15	16	2,13
- więzień i służb więziennych	2	21	18	6	53	2,38
- komorników	1	16	26	18	39	2,01
- strażników miejskich, jeśli straż miejska istnieje tam, gdzie Pan(i) mieszka (N=584)	4	45	18	11	22	2,54

Uszeregowanie według sumy ocen pozytywnych

* Uwaga: przy obliczaniu średnich pominięto odpowiedzi „trudno powiedzieć”, zakładając, że w tym wypadku są one przede wszystkim wyrazem braku opinii, a nie ocen ambiwalentnych. „Zdecydowanie źle” = 1, „zdecydowanie dobrze” = 4

Jeśli weźmiemy pod uwagę średnie ocen uzyskanych przez poszczególne instytucje - pomijając odpowiedzi tych, którzy nie mieli wyrobionego zdania („trudno powiedzieć”) - a nie tylko same odsetki opinii pozytywnych wśród wszystkich badanych, to okaże się, że najlepiej oceniani są notariusze i radcy prawni, wyprzedzając strażników miejskich oraz policję i policjantów. Sądy i prokuratura wypadają gorzej niż więzienia, sytuując się prawie na samym dole hierarchii ocen. Wynika to stąd, że działalność policji, straży miejskich, sądów i prokuratury postrzegana jest bardziej kontrowersyjnie i uzyskuje znacznie większe odsetki ocen negatywnych niż inne instytucje.

Oceny poszczególnych instytucji przestrzegania prawa i wymiaru sprawiedliwości są mało społecznie zróżnicowane - różnice w odsetkach odpowiedzi między poszczególnymi kategoriami badanych, jakie widać w tabelach (zob. tabele aneksowe), wynikają przede wszystkim ze zróżnicowanego odsetka braku zdania (odpowiedzi „trudno powiedzieć”) i na ogół nie są statystycznie istotne. Zauważmy jednak, że pewne, niewielkie różnice można zauważyć między opiniami kobiet i mężczyzn - kobiety na przykład nieco częściej pozytywnie oceniają prokuraturę, komorników, notariuszy, radców prawnych i straż miejską. Starsi respondenci częściej pozytywnie oceniają policję, a młodszy - adwokatów i komorników. Natomiast im wyższe wykształcenie ankietowanych, tym więcej pozytywnych ocen więzień i komorników.

Najwyraźniejszą zależnością, dotyczącą prawie wszystkich wymienionych instytucji, jest związek ocen z postrzeganiem warunków materialnych własnego gospodarstwa domowego. Im lepiej badani oceniają warunki, w jakich żyją, tym częściej wystawiają danej instytucji ocenę pozytywną (i na odwrót). Można przypuszczać, że złe warunki materialne i poczucie upośledzenia w porównaniu z innymi wiążą się z poczuciem alienacji i wrogości wobec instytucji społecznych, wpływając na bardziej krytyczne opinie o ich działalności.

WADY DZIAŁANIA NAJWAŻNIEJSZYCH INSTYTUCJI WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI

W stosunku do najważniejszych instytucji przestrzegania prawa i wymiaru sprawiedliwości - sądów i sędziów, prokuratury i prokuratorów, policji i policjantów, adwokatów oraz więzień i służb więziennych - sformułowano pytania o ich wady. Były to pytania „otwarte”, pozwalające ankietowanym na swobodne wypowiedzi.

Wady przypisywane działalności sądów podobne są do wad przypisywanych całemu systemowi wymiaru sprawiedliwości: należy do nich przede wszystkim opieszałość,

a następnie błędne orzekanie, wynikające na ogół z braku staranności, oraz korupcja i brak bezstronności. Te nieprawidłowości wymienia od 29% do 24% ankietowanych.

Zbytnią łagodność w karaniu wymieniana była rzadziej niż w opiniach ogólnych, natomiast o biurokracji mówiono podobnie często, a dodatkowo zwracano uwagę na bezduszną i arogancję wobec obywateli oraz wysokie opłaty sądowe, utrudniające korzystanie z sądów.

Tylko jeden na stu ankietowanych był zdania, że działalność sądów nie ma wad, ale blisko jedna czwarta nie potrafiła wypowiedzieć się w tej sprawie.

CBOS	
Jakie są, Pana(i) zdaniem, wady działania (tzn. co robią źle) sądów i sędziów?	
Opieszałość:	
powolność działania, odległe terminy rozpraw	24%
przeciąganie spraw, przewlekane , przedłużanie (co powoduje przedawnienie)	5%
Błędne, niesprawiedliwe orzekanie; niekompetencja:	
niesprawiedliwe wyroki , nieadekwatne, niesłuszne, zła ocena, zły wymiar kary; złe przepisy	18%
błędne wyroki , naciągane wyroki, złe; dowolność w interpretacji przepisów	4%
niestaranność działania - schematyczne rozstrzyganie spraw, powierzchowność, brak wnikliwości, nieliczenie się z okolicznościami; niesprawdzanie dowodów, niesłuchanie ludzi, brak dokładności; łatwowierność wobec sprawców; nieprzygotowanie	3%
Korupcja i brak bezstronności:	
przekupstwo, korupcja	18%
kumoterstwo , brak bezstronności, uwikłanie w układy	3%
nierówne traktowanie obywateli - inaczej traktują zamożnych, bogatych	2%
podatność na wpływ polityków, stronniczość polityczna	1%
Zbyt łagodne kary i pobłażliwość:	
zbyt niskie wyroki , kary (za ciężkie przestępstwa itp.)	12%
pobłażliwość wobec przestępców; próby zwalniania z odpowiedzialności osób winnych czy przestępców poprzez zwolnienia, zaświadczenia lekarskie i inne	1%
karze się drobnych przestępców, a wielkich - wypuszcza, umarza sprawy, karze nisko	1%
wypuszczanie winnych - brak współpracy z policją i prokuraturą	1%
Biurokracja, trudności w dostępie i niewłaściwy stosunek do obywatela:	
nadmierna biurokracja	3%
bezdusznosc, brak zrozumienia; arogancja	2%
zbyt wysokie opłaty sądowe, duże koszty	1%
Inne wady	1%
Nie ma wad	1%
Trudno powiedzieć	23%

* Uwaga: procenty nie sumują się do stu, gdyż badani mogli wymieniać różne wady

Wśród wad prokuratury badani wymieniają najczęściej korupcję i uwikłanie w układy, co jest w jakiejś mierze echem afer, o których było głośno w mediach. O połowę rzadziej zwracają uwagę na powolność ich działania czy złą organizację. Mniej więcej co dziesiąty ankietowany mówi o nieskuteczności działania prokuratury, z jednej strony, oraz o zaniedbywaniu obowiązków, braku staranności, błędnych decyzjach i niesłusznym oskarżeniach, z drugiej. Do tych ostatnich wad należałoby też może doliczyć jeszcze arogancję, lekceważenie i złe traktowanie obywateli. Na inne niedociągnięcia narzekano bardzo rzadko, a wielu badanych (znacznie więcej niż w przypadku sądów) nie miało opinii w tej sprawie.

		CBOS
Jakie są, Pana(i) zdaniem, wady działania (tzn. co robią źle) prokuratury i prokuratorów?		
Korupcja, uwikłanie w układy:		
korupcja, przekupstwo,		21%
kumoterstwo, uwikłanie w układy, inne traktowanie ludzi wpływowych (polityków, przedsiębiorców), stronnictwo (także polityczne), nieuczciwość		7%
powiązania ze światem przestępczym		1%
Opieszałość:		
powolne, opieszale działanie		11%
biurokracja		2%
zła organizacja		1%
Brak skuteczności:		
proponują zbyt małe, niskie kary		4%
zwalniają przestępców mimo dowodów; niesłuszne wypuszczanie podejrzanych, przestępców		3%
nieskuteczne ściganie przestępców		2%
umarzanie spraw		1%
Brak staranności i kompetencji:		
zaniedbywanie obowiązków, niezbyt wnikliwe badanie spraw, źle prowadzą postępowania, niedbałe przygotowanie aktów oskarżenia		4%
błędne decyzje, pochopne, krzywdzące, niesprawiedliwe		2%
niesprawiedliwe oskarżenia; pochopne postępowania; zbyt częste wsadzanie do więzień, aresztowanie		3%
Złe traktowanie ludzi:		
lekceważenie obywateli, arogancja, bezduszność; ignorowanie; złe traktowanie podejrzanych		2%
Niewłaściwe zachowania:		
bezkarność; jeżdżą po pijanemu; źle się prowadzą itp.		1%
Inne wady		3%
Nie ma wad		2%
Trudno powiedzieć		41%

* Uwaga: procenty nie sumują się do stu, gdyż badani mogli wymieniać różne wady

Nieprawidłowości w pracy policji - wymieniane z podobną częstością - to przede wszystkim opieszałość działania, niewykonywanie obowiązków, mała aktywność i skuteczność oraz korupcja. Inne zarzuty pod adresem policji, na które należy zwrócić uwagę, to: zły stosunek do ludzi, brak kultury, brutalność i przekraczanie swoich uprawnień oraz nadużywanie władzy.

		CBOS
Jakie są, Pana(i) zdaniem, wady działania (tzn. co robią źle) policji i policjantów?		
Unikanie wykonywania obowiązków, opieszałość w działaniu:		
opieszałość, powolność działania, brak szybkiej reakcji na skargi, zbywanie; biurokracja; małe zaangażowanie; nie działają tak, jak trzeba - pozorują, są w niewłaściwych miejscach, nie przykładają się; brak działania; lekceważenie obowiązków, nieprzyjeżdżanie na wezwanie itp.; boją się interweniować		17%
Mała aktywność i skuteczność:		
nie strzegą dobrze porządku - zbyt mało patroli, mała widoczność, zła organizacja służby; mało patroli nocą; mało kontroli, zainteresowania rejonami przestępczości, chuligaństwa; nie ma ich tam, gdzie być powinni; brak monitoringu miejsc publicznych;		9%
mała skuteczność, nieskuteczność, nie potrafią łapać przestępców; niska wykrywalność		7%
Korupcja:		
korupcja, łapówkarstwo		15%
powiązania z przestępcami, mafią		1%
Złe warunki działania i brak kadr:		
brak wyposażenia, złe warunki pracy, komisariaty, brak sprzętu itp.		2%
zbyt małe uprawnienia - w ściganiu przestępców itp.		2%
niedofinansowanie, za mało pieniędzy na policję		1%
niskie wynagrodzenia		2%
brak właściwego przygotowania do służby, nieodpowiednia kadra; brak kompetencji, niskie kwalifikacje		4%
za mało ludzi		2%
Złe traktowanie ludzi:		
arogancja, nerwowe reakcje, pochopność; czepianie się, brak wyrozumiałości; brak kultury ; złe traktowanie ofiar przestępstw; nieliczenie się z obywatelem		6%
przekraczanie swoich obowiązków i prawa - pobicia, brutalność , agresywność, strzelanie, nadużywanie władzy		3%
zbyt surowe traktowanie drobnych wykroczeń (np. kierowców), przestępstw		1%
Zbyt łagodne traktowanie przestępstw:		
zbyt łagodnie traktują wykroczenia itp.; zbyt łagodnie karzą kierowców łamiących przepisy;		1%
Inne wady		2%
Brak wad		9%
Trudno powiedzieć		29%

* Uwaga: procenty nie sumują się do stu, gdyż badani mogli wymieniać różne wady

Z drugiej strony, równie często podkreślano złe warunki działania policji, braki w wyposażeniu, niedofinansowanie oraz braki kadrowe, utrudniające lub uniemożliwiające skuteczne ściganie przestępców. Tylko w odniesieniu do policji tak często podnoszono kwestię możliwości działania: wyposażenia, warunków, kadr itp. - przy innych instytucjach, z wyjątkiem więziennictwa, kwestie takie prawie wcale się nie pojawiały. Inne wady wymieniano rzadko. Warto też dodać, że w porównaniu z innymi instytucjami więcej badanych nie dostrzega żadnych nieprawidłowości w działaniu policji i policjantów.

Opinie o wadach w działalności więziennictwa są wyraźnie podzielone. Na pierwszym miejscu - najczęściej wymieniane - są złe warunki panujące w więzieniach i ich przeludnienie, złe traktowanie więźniów, zła organizacja i brak warunków do prowadzenia resocjalizacji. Jednak prawie równie często wymieniano zbyt pobłażliwy stosunek do więźniów, za dużo swobód i zbyt łagodne warunki odbywania kary. Trzeba zarazem podkreślić, że zdecydowana większość ankietowanych nie ma wyrobionej opinii w tej sprawie - z natury rzeczy bardzo niewielki odsetek respondentów miał jakąkolwiek styczność z tą dziedziną. Poza tym warunki panujące w więzieniach rzadko są tematem poruszonym w mediach.

		CBOS
Jakie są, Pana(i) zdaniem, wady działania (tzn. co robią źle) więzień i służb więziennych?		
Złe warunki w więzieniach:		
złe warunki w więzieniach; przeludnienie, przepełnienie więzień		6%
złe traktowanie, znęcanie się nad więźniami, poniżanie ludzi; okrucieństwo		3%
brak resocjalizacji - brak rzeczywistej resocjalizacji, zły system resocjalizacji; brak psychologów, brak współpracy z rodzinami itp.		2%
zła organizacja w więzieniach, niewłaściwy dozór, słabe przygotowanie pracowników		1%
złe warunki socjalne i bytowe pracowników więzień, złe warunki pracy		1%
Zbyt dobre traktowanie więźniów:		
więźniowie mają zbyt dobrze (różne przykłady); zbytnia pobłażliwość dla więźniów, za duża swoboda; wysokie koszty utrzymania więźniów		9%
więźniowie powinni pracować (za karę)		1%
zbyt łatwe wypuszczanie przestępców na przepustkę i zwalnianie warunkowe		1%
Korupcja		2%
Inne wady		2%
Brak wad		5%
Trudno powiedzieć		71%

* Uwaga: procenty nie sumują się do stu, gdyż badani mogli wymieniać różne wady

Bardzo wielu badanych - ponad połowa - nie ma też zdania na temat niedociągnięć w działalności adwokatów i adwokatury, co w tym wypadku jest raczej wskaźnikiem negatywnym, świadczącym o rzadkim korzystaniu z pomocy prawnej. Najczęściej też wymienianą wadą w działalności adwokatów jest ograniczona ze względu na koszty dostępność ich usług.

Przekupstwo, kumoterstwo, działania sprzeczne z etyką zawodową wymieniane są znacznie rzadziej. Dodatkowo jednak dość często w wypowiedziach respondentów pojawia się interesowność i brak zaangażowania w prowadzenie spraw, opieszałość i złe traktowanie zwykłych obywateli - w sumie prawie równie często jak korupcja.

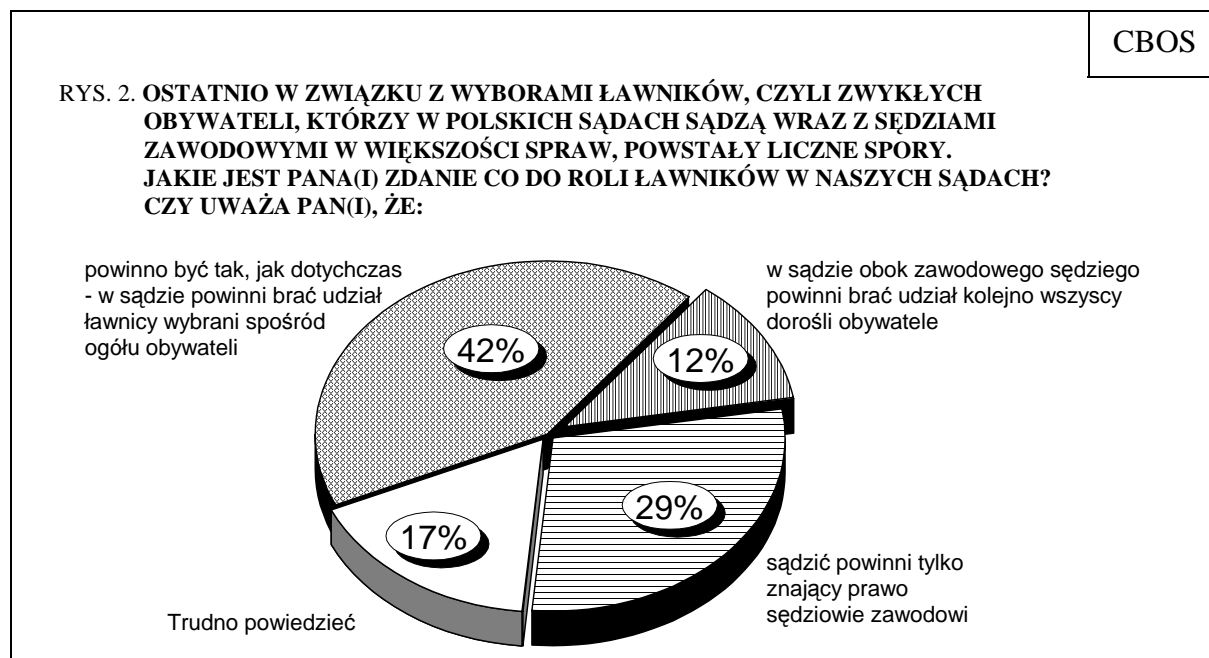
CBOS	
Jakie są, Pana(i) zdaniem, wady działania (tzn. co robią źle) adwokatów?	
Ograniczona dostępność usług:	
zbyt drogie usługi, za wysokie opłaty itp.	19%
zbyt mało adwokatów, mała dostępność; niedopuszczanie młodych do adwokatury	2%
Korupcja:	
przekupstwo, łapówki; „ustawianie” spraw; kumoterstwo w środowisku	10%
brak etyki zawodowej, amoralność; działania na rzecz przestępców	3%
Interesowność:	
pazerność, liczą się tylko pieniądze, zdzierstwo; prowadzą sprawy w zależności od grubości portfela itp.	6%
Brak zaangażowania:	
przewlekanie spraw, opieszałość; złe traktowanie zwykłych ludzi, lekceważenie, bezduszność; liczą się z bogatymi; małe zaangażowanie w prowadzone sprawy; obrońcy z urzędu nie przykładają się do spraw	5%
Inne wady	2%
Brak wad	6%
Trudno powiedzieć	53%

* Uwaga: procenty nie sumują się do stu, gdyż badani mogli wymieniać różne wady

OPINIE O ROLI ŁAWNIKÓW

Jednym z elementów wymiaru sprawiedliwości w naszym kraju jest udział ławników w rozprawach sądowych i orzekaniu. Sprawa roli ławników była niedawno dyskutowana, zapytaliśmy więc ankietowanych, jakie jest ich zdanie na ten temat. Pytanie zawierało możliwość wyboru jednego z trzech rozwiązań - uwzględniającego rolę ławników oraz dwu innych.

Opinie w tej sprawie okazały się podzielone, najczęściej jednak wybierano rozwiązanie obowiązujące w Polsce - z ławnikami. Ponad dwie piąte badanych uznało, że powinno być tak, jak dotychczas. Pewną rolę mogło w tym wypadku odgrywać przyzwyczajenie do istniejącego rozwiązania.

Za orzekaniem w sądach tylko przez sędziów zawodowych była blisko jedna trzecia respondentów - tak więc dość znaczna grupa osób preferowała przede wszystkim profesjonalizm. I dzieje się to w sytuacji, gdy opinie o sądach i sędziach są krytyczne.

Tylko nieco ponad jedna dziesiąta badanych wskazała na rozwiązanie zakładające udział wszystkich obywateli w sądownictwie - a więc na instytucję „ławy przysięgłych”, znaną z sądownictwa anglosaskiego.

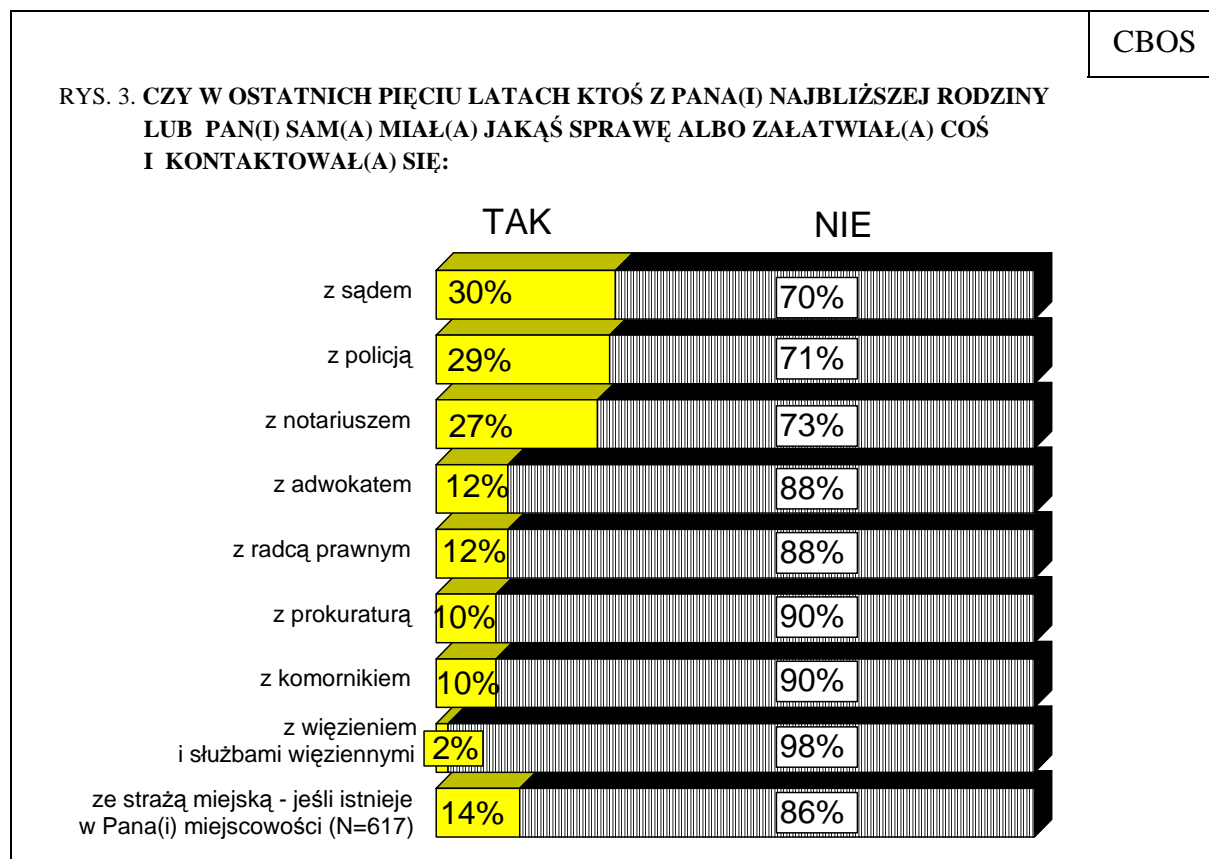
PRZESTĘPSTWA, KTÓRYCH OFIARAMI BYLI BADANI, I KONTAKT Z INSTYTUCJAMI PRZESTRZEGANIA PRAWA I WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI

Na oceny instytucji przestrzegania prawa i wymiaru sprawiedliwości może mieć wpływ to, czy badani mieli z nimi kontakt - wtedy, gdy stali się ofiarą jakiegoś przestępstwa, oraz w różnych innych sprawach.

Jakikolwiek kontakt osobisty i osób najbliższych (z jakiegokolwiek powodu) zadeklarowała w sumie nieco ponad połowa ankietowanych (52%).

Najczęściej był to kontakt tylko z jedną z wymienionych instytucji (16%) lub z dwiema (13%). Z trzema spośród nich zetknął się tylko co jedenasty badany (9%). Jeszcze mniej z czterema (6%), pięcioma (4%) czy sześcioma i więcej (4%).

Najwięcej osób miało jakieś kontakty z sądem i policją oraz z notariuszem, znacznie mniej - z prokuraturą czy adwokatem. Podobnie - z radcą prawnym czy komornikiem oraz ze strażą miejską. Najrzadziej - oczywiście - z więzieniem.

Na ogół im wyższy poziom wykształcenia ankietowanych, tym częstsze kontakty z poszczególnymi instytucjami - z wyjątkiem więzienia oraz prokuratury. Kontakty tego rodzaju częściej deklarują mieszkańcy dużych miast, przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji, pracownicy umysłowych niższego szczebla oraz - szczególnie często - pracujący na własny rachunek poza rolnictwem.

Jednakże z przeprowadzonych analiz wynika, że sam kontakt - jakkolwiek - badanych lub ich bliskich z instytucjami przestrzegania prawa i wymiaru sprawiedliwości nie ma statystycznie istotnego powiązania z ich ogólnymi ocenami wymiaru sprawiedliwości

w naszym kraju. Natomiast gdy badani wskazywali na wymienione w kwestionariuszu rozmaite wady działania wymiaru sprawiedliwości, to kontakty z instytucjami wymiaru sprawiedliwości wpływały na częstsze niż wśród tych, którzy ich nie mieli, narzekanie na biurokrację, zbyt powolne działania oraz przekupstwo.

Kontakt z omawianymi instytucjami wiązał się zarazem z częstszą pozytywną oceną działalności notariuszy i radców prawnych, natomiast częściej z krytyczną - policji i straży miejskich. Wszystkie zależności, o których wspomnieliśmy, są jednak słabe.

Prawie jedna trzecia ankietowanych (32%) zadeklarowała, że w ubiegłych pięciu latach była ofiarą jakiegoś przestępstwa. Przy tym co dziewiąty (11%) był ofiarą dwu przestępstw, a co dwudziesty (5%) - trzech lub więcej.

Najwięcej jest ofiar kradzieży, a następnie włamań oraz rozmaitych oszustw. Napaści i pobicia zdarzały się znacznie rzadziej.

Tabela 3

Czy w ostatnich pięciu latach przydarzyła się Panu(i) któraś z wymienionych niżej sytuacji?	Odsetki odpowiedzi twierdzących (według terminów badań)						
	VI 1999	VI 2000	IV 2002	IV 2003	III 2004	III 2005	X 2005
	w procentach						
Ukradziono Panu(i) coś	22	19	31	28	29	23	22
Dokonano u Pana(i) włamania (do domu, mieszkania, domku na działce, piwnicy, budynków gospodarczych)	9	8	17	14	17	13	11
Został(a) Pan(i) napadnięty(a) i obrabowany(a)	4	4	5	5	7	4	3
Został(a) Pan(i) pobity(a) lub umyślnie zraniony(a)	4	3	5	6	4	5	4
Został(a) Pan(i) oszukany(a)	13	13	22	21	25	16	11
Stał(a) się Pan(i) ofiarą innego przestępstwa	4	5	7	4	6	5	3

W porównaniu z wynikami z poprzednich sondaży (z lat 2002-2004) obecnie nastąpił wyraźny spadek liczby osób, które były ofiarami poszczególnych rodzajów przestępstw, z wyjątkiem pobić i zranień. Na spadek przestępczości wskazują też statystyki policyjne³.

³ Zob. komunikat CBOS „Spadek poczucia zagrożenia przestępczością”, kwiecień 2005 (opr. M. Strzeszewski).

Ofiarami przestępstw na ogół częściej są mieszkańcy miast dużych niż małych czy wsi oraz częściej osoby wykształcone i o wysokich dochodach. Wyjątkiem są pobicia, gdzie takich zależności nie obserwujemy. Warto też zauważyć, że ofiarami niektórych przestępstw - kradzieży i oszustw - szczególnie często byli pracujący na własny rachunek poza rolnictwem.

Bycie ofiarą przestępstwa wiąże się - co zrozumiałe - z krytycznymi ogólnymi ocenami działania wymiaru sprawiedliwości w naszym kraju. Przy tym, im większej liczby przestępstw byli ofiarami, tym częściej na ogół są niezadowoleni z wymiaru sprawiedliwości. Osoby, które były ofiarami przestępstw, częściej wskazują na powolność działania, wysokie koszty, opłaty, niesprawiedliwe orzeczenia sądów, przekupstwo, lekceważenie obywateli i biurokrację oraz złą organizację, częściej też negatywnie oceniają działalność więzień i straży miejskich.

Natomiast okazało się, że to, czy ofiary zwracały się do policji, prokuratury i czy sprawa miała finał w sądzie, nie ma istotnego znaczenia dla ocen⁴.

W przypadku włamań w większości spraw zwracano się do policji (kwestia ubezpieczenia i odszkodowań), ale tylko co dziesiąte miało finał w sądzie. Podobnie było z kradzieżami. W sądzie najczęściej kończyły się pobicia i nimi też najczęściej zajmowała się prokuratura. (Wymieniane przez ankietowanych inne przestępstwa w istocie dają się podciągnąć pod kategorie wymienione w kwestionariuszu.)

Tabela 4

Czy w ostatnich pięciu latach przydarzyła się Panu(i) któraś z wymienionych niżej sytuacji?	Odpowiedzi twierdzące osób, które		
	zwracały się do policji	zwracały się do prokuratury	miały rozprawę w sądzie
	w procentach		
Dokonano u Pana(i) włamania (do domu, mieszkania, domku na działce, piwnicy, budynków gospodarczych) (N=112)	74	6	10
Ukradziono Panu(i) coś (N=220)	62	9	8
Został(a) Pan(i) pobity(a) lub umyślnie zraniony(a) (N=35)	61	21	22
Został(a) Pan(i) napadnięty(a) i obrabowany(a) (N=34)	55	9	13
Został(a) Pan(i) oszukany(a) (N=113)	22	10	18
Stał(a) się Pan(i) ofiarą innego przestępstwa (N=26)	67	23	31

⁴ Tylko finał w sądzie wydaje się sprzyjać nieco częstszym ocenom pozytywnym w przypadku ofiar włamań.

Ogólnie rzecz biorąc, w większości wypadków poszkodowani zwracali się do policji, choć znaczna część kradzieży, pobić, napaści i rabunków (oraz - co zrozumiałe - oszustw) nie wiązała się z jej zaangażowaniem. Prokuratura i sąd zetknęły się zaledwie z ułamkiem przestępstw, których ofiarami byli ankietowani.

★

★

★

Zarówno krytyka poszczególnych instytucji, jak i całego systemu przestrzegania prawa i wymiaru sprawiedliwości, jaka występuje w mediach, znajduje odzwierciedlenie w poglądach i ocenach obywateli. Można powiedzieć, że są to obiegowe opinie, ale osobiste doświadczenia ankietowanych w kontaktach z instytucjami wymiaru sprawiedliwości zdają się je potwierdzać.

Do najczęściej wymienianych i wskazywanych wad systemu należy opieszałość działania i korupcja oraz brak bezstronności i staranności postępowania. Warto też dodać, że wyraźnie odczuwany społecznie jest niewłaściwy stosunek do zwykłego obywatela, bezduszność, arogancja czy interesowność.

Opracował

Włodzimierz DERCZYŃSKI

A N E K S

Tabela 1. Jak Pan(i), ogólnie rzecz biorąc, ocenia działanie wymiaru sprawiedliwości w Polsce?

(%)

	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	22	69	9	1003
Płeć				
Mężczyźni	22	72	6	442
Kobiety	21	69	10	501
Wiek				
18-24 lat	30	64	6	145
25-34	19	77	5	168
35-44	24	71	5	148
45-54	22	71	7	190
55-64	15	76	9	123
65 lat i więcej	18	65	17	169
Miejsce zamieszkania				
Wies	24	63	13	353
Miasto do 20 tys.	20	72	8	120
20-100 tys.	20	74	5	180
101-500 tys.	21	74	6	170
501 tys.i więcej mieszk.	18	80	2	120
Wykształcenie				
Podstawowe	19	66	15	275
Zasadnicze zawodowe	24	70	5	241
Średnie	23	71	6	326
Wyższe	16	82	1	101
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	21	77	2	59
Prac.umysł.niż.szczebla	17	83	0	95
Pracownicy fiz.- umysł.	33	63	4	71
Robotnicy wykwalifikowani	31	64	5	75
Robotnicy niewykwalifik.	23	70	7	52
Rolnicy	29	62	10	49
Pracujący na własny rach.	29	71	0	25
Bierni zawodowo				
Renciści	17	69	14	101
Emeryci	15	72	13	196
Uczniowie i studenci	22	74	4	72
Bezrobotni	24	65	11	109
Gospodynie domowe i inni	15	75	10	40
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	22	76	2	141
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	26	71	2	70
sekt. pryw. poza rolnict.	26	69	4	165
prywatnym gosp. rolnym	25	64	11	60
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	21	75	4	111
301-500	24	69	7	170
501-900	22	70	8	212
901-1200	26	72	2	88
Powyżej 1200 zł	18	80	2	51
Ocena własnych war. mater.				
Źle	14	77	9	296
Średnie	26	66	9	410
Dobre	23	71	6	237
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	19	71	9	68
Raz w tygodniu	22	69	9	492
1-2 razy w miesiącu	23	70	7	164
Kilka razy w roku	23	70	7	179
W ogóle nie uczestniczy	19	66	15	99
Poglądy polityczne				
Lewica	23	74	4	154
Centrum	25	70	5	279
Prawica	19	77	4	265
Trudno powiedzieć	20	62	18	242

Tabela 2. W telewizji, w radiu i prasie różnie mówi się i pisze o ludziach i instytucjach, które zajmują się przestrzeganiem prawa, wymierzaniem sprawiedliwości, walką z przestępczością i obroną praw, jakie ludzie mają. A jak by Pan(i) osobiście ocenił(a) działalność **sądów i sędziów?**

(%)

	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	27	60	13	1002
Płeć				
Mężczyźni	25	64	11	441
Kobiety	27	58	15	501
Wiek				
18-24 lat	37	55	8	145
25-34	22	69	9	167
35-44	26	63	11	148
45-54	31	60	9	190
55-64	20	66	13	123
65 lat i więcej	20	51	28	169
Miejsce zamieszkania				
Wieś	27	58	16	353
Miasto do 20 tys.	26	57	17	120
20-100 tys.	22	68	10	180
101-500 tys.	31	54	14	168
501 tys. i więcej mieszk.	22	71	6	120
Wykształcenie				
Podstawowe	24	56	20	275
Zasadnicze zawodowe	23	64	13	239
Średnie	30	62	9	326
Wyższe	26	63	11	101
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	31	58	11	59
Prac. umysł. niż. szczebla	33	63	5	95
Pracownicy fiz.- umysł.	29	62	8	71
Robotnicy wykwalifikowani	30	58	12	75
Robotnicy niewykwalifik.	24	67	9	52
Rolnicy	25	63	12	49
Pracujący na własny rach.	30	68	3	25
Bierni zawodowo				
Renciści	22	59	19	101
Emeryci	19	58	23	196
Uczniowie i studenci	38	60	2	72
Bezrobotni	24	58	18	108
Gospodynie domowe i inni	24	70	5	40
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	31	63	7	141
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	26	62	12	70
sekt. pryw. poza rolnict.	31	62	7	165
prywatnym gosp. rolnym	24	60	16	60
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	20	72	9	111
301-500	34	55	10	170
501-900	26	59	16	212
901-1200	34	59	7	88
Powyżej 1200 zł	26	60	15	51
Ocena własnych war. mater.				
Źle	20	66	14	294
Średnie	27	59	14	410
Dobre	32	57	11	237
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	29	53	18	68
Raz w tygodniu	26	62	12	492
1-2 razy w miesiącu	24	61	14	164
Kilka razy w roku	33	57	10	179
W ogóle nie uczestniczy	23	60	17	99
Poglądy polityczne				
Lewica	30	58	12	154
Centrum	26	65	9	279
Prawica	29	63	8	265
Trudno powiedzieć	21	55	25	242

Tabela 3. W telewizji, w radiu i prasie różnie mówi się i pisze o ludziach i instytucjach, które zajmują się przestrzeganiem prawa, wymierzaniem sprawiedliwości, walką z przestępczością i obroną praw, jakie ludzie mają. A jak by Pan(i) osobiście ocenił(a) działalność **prokuratury i prokuratorów?**

(%)

	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	25	59	16	1002
Płeć				
Mężczyźni	22	65	13	441
Kobiety	25	55	20	501
Wiek				
18-24 lat	32	57	11	145
25-34	21	66	12	167
35-44	25	62	13	148
45-54	24	61	15	190
55-64	17	67	16	123
65 lat i więcej	20	47	33	169
Miejsce zamieszkania				
Wieś	24	56	20	353
Miasto do 20 tys.	20	61	18	120
20-100 tys.	22	64	14	180
101-500 tys.	27	56	17	168
501 tys.i więcej mieszk.	20	67	13	120
Wykształcenie				
Podstawowe	21	57	22	275
Zasadnicze zawodowe	22	62	17	239
Średnie	28	58	14	326
Wyższe	20	67	13	101
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	24	61	14	59
Prac.umysł.niż.szczebla	25	63	12	95
Pracownicy fiz.- umysł.	30	55	15	71
Robotnicy wykwalifikowani	23	70	7	75
Robotnicy niewykwalifik.	28	58	14	52
Rolnicy	22	61	17	49
Pracujący na własny rach.	19	74	7	25
Bierni zawodowo				
Renciści	19	58	23	101
Emeryci	17	56	26	196
Uczniowie i studenci	28	68	5	72
Bezrobotni	26	53	21	108
Gospodynie domowe i inni	31	59	10	40
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	23	65	12	141
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	26	62	12	70
sekt. pryw. poza rolnict.	26	63	11	165
prywatnym gosp. rolnym	22	58	20	60
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	18	61	21	111
301-500	25	61	13	170
501-900	25	58	17	212
901-1200	25	62	13	88
Powyżej 1200 zł	27	62	11	51
Ocena własnych war. mater.				
Źłe	19	63	18	294
Średnie	24	57	19	410
Dobre	28	60	12	237
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	19	59	22	68
Raz w tygodniu	24	61	15	492
1-2 razy w miesiącu	26	55	19	164
Kilka razy w roku	28	59	13	179
W ogóle nie uczestniczy	24	58	18	99
Poglądy polityczne				
Lewica	27	56	16	154
Centrum	26	61	14	279
Prawica	23	67	10	265
Trudno powiedzieć	18	53	29	242

Tabela 4. W telewizji, w radiu i prasie różnie mówi się i pisze o ludziach i instytucjach, które zajmują się przestrzeganiem prawa, wymierzaniem sprawiedliwości, walką z przestępczością i obroną praw, jakie ludzie mają. A jak by Pan(i) osobiście ocenił(a) działalność policji i policjantów?

(%)

	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	49	39	12	1002
Płeć				
Mężczyźni	53	38	9	441
Kobiety	45	41	14	501
Wiek				
18-24 lat	40	57	3	145
25-34	50	43	8	167
35-44	56	34	10	148
45-54	52	39	9	190
55-64	43	37	20	123
65 lat i więcej	50	28	22	169
Miejsce zamieszkania				
Wieś	47	37	16	353
Miasto do 20 tys.	55	31	13	120
20-100 tys.	49	42	9	180
101-500 tys.	52	41	7	168
501 tys.i więcej mieszk.	43	48	8	120
Wykształcenie				
Podstawowe	44	39	17	275
Zasadnicze zawodowe	48	39	13	239
Średnie	50	42	8	326
Wyższe	59	34	7	101
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	56	36	8	59
Prac.umysł.niż.szczebla	61	35	4	95
Pracownicy fiz.- umysł.	56	38	6	71
Robotnicy wykwalifikowani	57	34	9	75
Robotnicy niewykwalifik.	56	32	12	52
Rolnicy	40	44	16	49
Pracujący na własny rach.	73	20	7	25
Bierni zawodowo				
Renciści	49	30	21	101
Emeryci	46	34	20	196
Uczniowie i studenci	33	67	0	72
Bezrobotni	37	50	13	108
Gospodynie domowe i inni	38	55	6	40
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	56	36	8	141
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	64	30	6	70
sekt. pryw. poza rolnict.	59	35	6	165
prywatnym gosp. rolnym	37	45	18	60
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	39	48	13	111
301-500	53	42	5	170
501-900	54	33	13	212
901-1200	57	36	7	88
Powyżej 1200 zł	70	25	5	51
Ocena własnych war. mater.				
Źle	43	43	15	294
Średnie	51	37	12	410
Dobre	52	39	9	237
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	38	47	16	68
Raz w tygodniu	51	36	13	492
1-2 razy w miesiącu	50	41	9	164
Kilka razy w roku	50	42	7	179
W ogóle nie uczestniczy	44	39	17	99
Poglądy polityczne				
Lewica	54	40	6	154
Centrum	48	42	10	279
Prawica	53	40	7	265
Trudno powiedzieć	42	36	23	242

Tabela 5. W telewizji, w radiu i prasie różnie mówi się i pisze o ludziach i instytucjach, które zajmują się przestrzeganiem prawa, wymierzaniem sprawiedliwości, walką z przestępczością i obroną praw, jakie ludzie mają. A jak by Pan(i) osobiście ocenił(a) działalność **adwokatów**?

(%)

	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	32	38	31	1002
Płeć				
Mężczyźni	33	40	27	441
Kobiety	28	36	36	501
Wiek				
18-24 lat	51	27	22	145
25-34	43	38	20	167
35-44	23	46	31	148
45-54	27	40	33	190
55-64	21	44	35	123
65 lat i więcej	19	33	48	169
Miejsce zamieszkania				
Wieś	28	32	40	353
Miasto do 20 tys.	36	40	24	120
20-100 tys.	26	45	29	180
101-500 tys.	34	36	30	168
501 tys. i więcej mieszk.	35	43	22	120
Wykształcenie				
Podstawowe	23	35	41	275
Zasadnicze zawodowe	29	38	33	239
Średnie	37	37	25	326
Wyższe	31	44	25	101
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	42	34	23	59
Prac. umysł. niż. szczebla	36	41	24	95
Pracownicy fiz.- umysł.	35	30	35	71
Robotnicy wykwalifikowani	43	32	24	75
Robotnicy niewykwalifik.	39	43	18	52
Rolnicy	13	46	41	49
Pracujący na własny rach.	47	36	17	25
Bierni zawodowo				
Renciści	16	43	42	101
Emeryci	16	39	45	196
Uczniowie i studenci	58	30	12	72
Bezrobotni	28	40	32	108
Gospodynie domowe i inni	36	32	32	40
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	35	38	27	141
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	32	42	26	70
sekt. pryw. poza rolnictw.	47	32	21	165
prywatnym gosp. rolnym	12	44	43	60
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	21	46	33	111
301-500	38	39	24	170
501-900	25	41	34	212
901-1200	38	36	25	88
Powyżej 1200 zł	41	41	17	51
Ocena własnych war. mater.				
Źle	23	45	32	294
Średnie	30	35	36	410
Dobre	42	34	25	237
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	25	34	41	68
Raz w tygodniu	31	40	29	492
1-2 razy w miesiącu	34	36	30	164
Kilka razy w roku	38	36	26	179
W ogóle nie uczestniczy	28	33	39	99
Poglądy polityczne				
Lewica	33	43	24	154
Centrum	32	39	29	279
Prawica	37	42	21	265
Trudno powiedzieć	21	28	51	242

Tabela 6. W telewizji, w radiu i prasie różnie mówi się i pisze o ludziach i instytucjach, które zajmują się przestrzeganiem prawa, wymierzaniem sprawiedliwości, walką z przestępczością i obroną praw, jakie ludzie mają. A jak by Pan(i) osobiście ocenił(a) działalność **wieźni i służb więziennych?**

(%)

	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	23	24	53	1001
Płeć				
Mężczyźni	24	25	51	441
Kobiety	20	23	57	501
Wiek				
18-24 lat	24	35	41	145
25-34	33	32	35	167
35-44	20	22	58	148
45-54	23	19	58	190
55-64	22	19	59	123
65 lat i więcej	10	15	75	169
Miejsce zamieszkania				
Wieś	20	18	61	353
Miasto do 20 tys.	22	28	49	120
20-100 tys.	24	29	46	180
101-500 tys.	26	22	52	168
501 tys. i więcej mieszk.	19	27	55	120
Wykształcenie				
Podstawowe	15	23	62	275
Zasadnicze zawodowe	22	25	53	239
Średnie	27	22	51	326
Wyższe	26	26	48	101
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	24	27	49	59
Prac. umysł. niż. szczebla	31	22	46	95
Pracownicy fiz.- umysł.	28	22	50	71
Robotnicy wykwalifikowani	19	26	55	75
Robotnicy niewykwalifik.	30	19	50	52
Rolnicy	23	14	64	49
Pracujący na własny rach.	35	29	36	25
Bierni zawodowo				
Renciści	20	13	67	101
Emeryci	10	18	72	196
Uczniowie i studenci	29	45	26	72
Bezrobotni	26	32	41	108
Gospodynie domowe i inni	17	24	59	40
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	29	26	44	141
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	22	31	47	70
sekt. pryw. poza rolnict.	30	20	50	165
prywatnym gosp. rolnym	20	17	63	60
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	20	25	55	111
301-500	25	26	49	170
501-900	18	24	58	212
901-1200	29	21	50	88
Powyżej 1200 zł	29	18	53	51
Ocena własnych war. mater.				
Źle	18	26	57	294
Średnie	22	21	57	410
Dobre	29	25	47	237
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	19	21	60	68
Raz w tygodniu	25	23	53	491
1-2 razy w miesiącu	21	23	55	164
Kilka razy w roku	22	32	46	179
W ogóle nie uczestniczy	21	22	57	99
Poglądy polityczne				
Lewica	22	27	51	154
Centrum	25	25	50	279
Prawica	26	23	51	265
Trudno powiedzieć	15	21	64	242

Tabela 7. W telewizji, w radiu i prasie różnie mówi się i pisze o ludziach i instytucjach, które zajmują się przestrzeganiem prawa, wymierzaniem sprawiedliwości, walką z przestępczością i obroną praw, jakie ludzie mają. A jak by Pan(i) osobiście ocenił(a) działalność komorników?

(%)

	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	17	44	39	1002
Płeć				
Mężczyźni	13	51	36	441
Kobiety	17	39	43	501
Wiek				
18-24 lat	16	50	34	145
25-34	24	49	27	167
35-44	18	45	37	148
45-54	13	49	38	190
55-64	11	44	45	123
65 lat i więcej	10	30	60	169
Miejsce zamieszkania				
Wieś	13	36	51	353
Miasto do 20 tys.	18	49	33	120
20-100 tys.	18	52	31	180
101-500 tys.	21	43	35	168
501 tys. i więcej mieszk.	10	56	34	120
Wykształcenie				
Podstawowe	11	38	50	275
Zasadnicze zawodowe	13	47	40	239
Średnie	19	47	34	326
Wyższe	23	46	31	101
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	24	46	30	59
Prac. umysł. niż. szczebla	19	52	28	95
Pracownicy fiz.- umysł.	13	50	37	71
Robotnicy wykwalifikowani	16	47	38	75
Robotnicy niewykwalifik.	22	45	33	52
Rolnicy	15	37	49	49
Pracujący na własny rach.	20	39	42	25
Bierni zawodowo				
Renciści	10	42	48	101
Emeryci	8	35	56	196
Uczniowie i studenci	20	59	21	72
Bezrobotni	19	45	36	108
Gospodynie domowe i inni	21	46	33	40
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	17	54	30	141
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	8	64	29	70
sekt. pryw. poza rolnictw.	24	39	38	165
prywatnym gosp. rolnym	14	37	49	60
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	15	43	42	111
301-500	19	52	29	170
501-900	13	42	45	212
901-1200	19	51	30	88
Powyżej 1200 zł	20	50	30	51
Ocena własnych war. mater.				
Źle	12	47	41	294
Średnie	16	42	42	410
Dobre	19	46	35	237
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	15	41	44	68
Raz w tygodniu	17	41	42	492
1-2 razy w miesiącu	19	42	40	164
Kilka razy w roku	17	56	27	179
W ogóle nie uczestniczy	15	41	43	99
Poglądy polityczne				
Lewica	19	46	35	154
Centrum	13	54	32	279
Prawica	19	45	37	265
Trudno powiedzieć	13	32	55	242

Tabela 8. W telewizji, w radiu i prasie różnie mówi się i pisze o ludziach i instytucjach, które zajmują się przestrzeganiem prawa, wymierzaniem sprawiedliwości, walką z przestępczością i obroną praw, jakie ludzie mają. A jak by Pan(i) osobiście ocenił(a) działalność **notariuszy**?

(%)

	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	45	15	40	1002
Płeć				
Mężczyźni	43	21	36	441
Kobiety	46	10	44	501
Wiek				
18-24 lat	46	19	35	145
25-34	56	19	25	167
35-44	50	16	34	148
45-54	43	13	44	190
55-64	40	14	46	123
65 lat i więcej	32	12	56	169
Miejsce zamieszkania				
Wieś	41	15	45	353
Miasto do 20 tys.	53	15	32	120
20-100 tys.	44	17	39	180
101-500 tys.	50	13	37	168
501 tys.i więcej mieszk.	39	18	43	120
Wykształcenie				
Podstawowe	34	14	52	275
Zasadnicze zawodowe	42	17	41	239
Średnie	52	14	33	326
Wyższe	51	21	28	101
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	58	13	29	59
Prac.umysł.niż.szczebla	61	12	27	95
Pracownicy fiz.- umysł.	43	19	38	71
Robotnicy wykwalifikowani	58	20	21	75
Robotnicy niewykwalifik.	36	20	44	52
Rolnicy	49	14	36	49
Pracujący na własny rach.	65	16	19	25
Bierni zawodowo				
Renciści	29	12	59	101
Emeryci	35	12	53	196
Uczniowie i studenci	49	24	27	72
Bezrobotni	34	18	49	108
Gospodynie domowe i inni	61	9	31	40
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	57	13	29	141
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	51	25	24	70
sekt. pryw. poza rolnict.	52	15	32	165
prywatnym gosp. rolnym	45	16	39	60
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	37	15	49	111
301-500	47	16	36	170
501-900	43	14	43	212
901-1200	52	17	31	88
Powyżej 1200 zł	65	17	17	51
Ocena własnych war. mater.				
Źle	36	16	48	294
Średnie	42	17	41	410
Dobre	59	12	29	237
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	41	19	40	68
Raz w tygodniu	47	15	38	492
1-2 razy w miesiącu	43	12	45	164
Kilka razy w roku	45	23	31	179
W ogóle nie uczestniczy	39	9	53	99
Poglądy polityczne				
Lewica	52	16	32	154
Centrum	47	16	37	279
Prawica	52	16	32	265
Trudno powiedzieć	28	14	58	242

Tabela 9. W telewizji, w radiu i prasie różnie mówi się i pisze o ludziach i instytucjach, które zajmują się przestrzeganiem prawa, wymierzaniem sprawiedliwości, walką z przestępczością i obroną praw, jakie ludzie mają. A jak by Pan(i) osobiście ocenił(a) działalność **radców prawnych?**

(%)

	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	43	14	43	1002
Płeć				
Mężczyźni	42	17	42	441
Kobiety	45	10	46	501
Wiek				
18-24 lat	54	11	35	145
25-34	55	18	27	167
35-44	46	12	41	148
45-54	46	13	42	190
55-64	35	11	53	123
65 lat i więcej	22	11	66	169
Miejsce zamieszkania				
Wieś	39	11	50	353
Miasto do 20 tys.	50	11	39	120
20-100 tys.	38	19	43	180
101-500 tys.	57	9	34	168
501 tys. i więcej mieszk.	38	17	45	120
Wykształcenie				
Podstawowe	34	11	56	275
Zasadnicze zawodowe	40	14	46	239
Średnie	51	12	37	326
Wyższe	52	20	28	101
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	50	18	32	59
Prac.umysł.niż.szczebla	65	11	24	95
Pracownicy fiz.- umysł.	52	16	32	71
Robotnicy wykwalifikowani	53	16	30	75
Robotnicy niewykwalifik.	47	12	42	52
Rolnicy	41	7	52	49
Pracujący na własny rach.	50	21	29	25
Bierni zawodowo				
Renciści	27	12	61	101
Emeryci	26	10	64	196
Uczniowie i studenci	58	15	27	72
Bezrobotni	37	18	45	108
Gospodynie domowe i inni	57	5	39	40
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	58	11	31	141
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	52	21	27	70
sekt. pryw. poza rolnict.	55	14	30	165
prywatnym gosp. rolnym	33	12	55	60
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	40	13	47	111
301-500	51	13	36	170
501-900	37	12	51	212
901-1200	56	14	30	88
Powyżej 1200 zł	56	22	22	51
Ocena własnych war. mater.				
Źle	35	15	50	294
Średnie	41	13	46	410
Dobre	58	10	32	237
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	31	20	48	68
Raz w tygodniu	44	12	44	492
1-2 razy w miesiącu	42	15	43	164
Kilka razy w roku	48	16	36	179
W ogóle nie uczestniczy	44	9	47	99
Poglądy polityczne				
Lewica	49	15	37	154
Centrum	50	12	38	279
Prawica	50	11	39	265
Trudno powiedzieć	24	15	61	242

Tabela 10. W telewizji, w radiu i prasie różnie mówi się i pisze o ludziach i instytucjach, które zajmują się przestrzeganiem prawa, wymierzaniem sprawiedliwości, walką z przestępczością i obroną praw, jakie ludzie mają. A jak by Pan(i) osobiście ocenił(a) działalność **strażników miejskich**?

(%)

	Dobrze	Źle	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	49	29	22	584
Płeć				
Mężczyźni	43	36	20	246
Kobiety	53	23	24	293
Wiek				
18-24 lat	55	25	19	89
25-34	52	35	13	98
35-44	46	30	24	79
45-54	52	31	17	111
55-64	48	28	24	69
65 lat i więcej	36	26	38	94
Miejsce zamieszkania				
Wieś	26	21	53	47
Miasto do 20 tys.	58	23	19	39
20-100 tys.	43	30	27	169
101-500 tys.	55	28	17	167
501 tys. i więcej mieszk.	52	36	13	116
Wykształcenie				
Podstawowe	47	21	33	109
Zasadnicze zawodowe	45	28	26	126
Średnie	53	31	16	227
Wyższe	43	38	19	76
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	48	33	19	47
Prac. umysł. niż. szczebla	56	33	11	75
Pracownicy fiz.- umysł.	58	31	11	43
Robotnicy wykwalifikowani	49	28	24	43
Robotnicy niewykwalifik.	55	22	23	24
Rolnicy	50	0	50	4
Pracujący na własny rach.	50	27	24	16
Bierni zawodowo				
Renciści	38	26	36	58
Emeryci	40	31	29	105
Uczniowie i studenci	59	25	16	47
Bezrobotni	38	35	27	54
Gospodynie domowe i inni	67	14	19	21
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	59	29	13	94
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	37	37	25	55
sekt. pryw. poza rolnictw.	55	29	16	100
prywatnym gosp. rolnym	57	20	23	10
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	53	18	29	60
301-500	45	36	19	83
501-900	44	33	23	126
901-1200	56	36	8	67
Powyżej 1200 zł	51	26	22	44
Ocena własnych war. mater.				
Źle	41	33	26	155
Średnie	51	29	20	229
Dobre	51	26	23	154
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	48	24	28	40
Raz w tygodniu	50	27	23	252
1-2 razy w miesiącu	52	30	18	89
Kilka razy w roku	48	37	15	121
W ogóle nie uczestniczy	45	25	30	82
Poglądy polityczne				
Lewica	38	39	23	92
Centrum	55	27	17	167
Prawica	53	34	13	159
Trudno powiedzieć	40	18	42	119

Tabela 11. Czy w ostatnich pięciu latach **ukradziono Panu(i) coś?**

(%)

	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	22	78	997
Płeć			
Mężczyźni	25	75	439
Kobiety	19	81	497
Wiek			
18-24 lat	30	70	145
25-34	24	76	166
35-44	24	76	148
45-54	19	81	188
55-64	18	82	122
65 lat i więcej	16	84	167
Miejsce zamieszkania			
Wieś	19	81	350
Miasto do 20 tys.	19	81	120
20-100 tys.	19	81	177
101-500 tys.	26	74	170
501 tys. i więcej mieszk.	34	66	120
Wykształcenie			
Podstawowe	18	82	273
Zasadnicze zawodowe	19	81	238
Średnie	25	75	325
Wyższe	30	70	100
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	27	73	57
Prac. umysł. niż. szczebla	31	69	95
Pracownicy fiz.- umysł.	19	81	71
Robotnicy wykwalifikowani	21	79	74
Robotnicy niewykwalifik.	13	87	51
Rolnicy	25	75	48
Pracujący na własny rach.	42	58	25
Bierni zawodowo			
Renciści	14	86	100
Emeryci	19	81	194
Uczniowie i studenci	32	68	72
Bezrobotni	21	79	109
Gospodynie domowe i inni	15	85	40
Pracuje w:			
inst. państw., publicznej	22	78	139
spółce właścicieli			
prywatnych i państwa	27	73	69
sekt. pryw. poza rolnict.	25	75	165
prywatnym gosp. rolnym	23	77	59
Dochody na jedną osobę			
Do 300 zł	22	78	109
301-500	21	79	170
501-900	20	80	211
901-1200	21	79	88
Powyżej 1200 zł	41	59	51
Ocena własnych war. mater.			
Złe	24	76	292
Średnie	18	82	409
Dobre	26	74	236
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	15	85	68
Raz w tygodniu	19	81	488
1-2 razy w miesiącu	23	77	164
Kilka razy w roku	29	71	178
W ogóle nie uczestniczy	29	71	97
Poglądy polityczne			
Lewica	25	75	154
Centrum	25	75	278
Prawica	23	77	263
Trudno powiedzieć	15	85	239

Tabela 12. Czy w ostatnich pięciu latach dokonano u Pana(i) włamania (do domu, mieszkania, domku na działce, piwnicy, budynków gospodarczych)?

(%)

	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	11	89	1002
Płeć			
Mężczyźni	15	85	441
Kobiety	8	92	501
Wiek			
18-24 lat	6	94	145
25-34	11	89	167
35-44	15	85	148
45-54	15	85	190
55-64	15	85	123
65 lat i więcej	7	93	169
Miejsce zamieszkania			
Wieś	8	92	353
Miasto do 20 tys.	11	89	120
20-100 tys.	9	91	180
101-500 tys.	18	82	170
501 tys.i więcej mieszk.	17	83	118
Wykształcenie			
Podstawowe	9	91	275
Zasadnicze zawodowe	10	90	241
Średnie	14	86	326
Wyższe	15	85	99
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	16	84	59
Prac.umysł.niż.szczebła	19	81	95
Pracownicy fiz.- umysł.	11	89	71
Robotnicy wykwalifikowani	7	93	75
Robotnicy niewykwalifik.	13	87	52
Rolnicy	16	84	49
Pracujący na własny rach.	6	94	24
Bierni zawodowo			
Renciści	11	89	101
Emeryci	11	89	196
Uczniowie i studenci	9	91	72
Bezrobotni	11	89	109
Gospodynie domowe i inni	7	93	40
Pracuje w:			
inst. państw., publicznej	14	86	141
spółce właścicieli			
prywatnych i państwa	10	90	70
sekt. pryw. poza rolnict.	13	87	163
prywatnym gosp. rolnym	14	86	60
Dochody na jedną osobę			
Do 300 zł	9	91	111
301-500	11	89	170
501-900	14	86	212
901-1200	12	88	88
Powyżej 1200 zł	21	79	51
Ocena własnych war. mater.			
Złe	13	87	296
Średnie	12	88	409
Dobre	10	90	237
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	8	92	68
Raz w tygodniu	10	90	492
1-2 razy w miesiącu	10	90	164
Kilka razy w roku	16	84	178
W ogóle nie uczestniczy	9	91	99
Poglądy polityczne			
Lewica	14	86	154
Centrum	14	86	279
Prawica	12	88	265
Trudno powiedzieć	6	94	241

Tabela 13. Czy w ostatnich pięciu latach **został(a) Pan(i) pobity(a) lub umyślnie zraniony(a)?**

(%)

	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	4	96	1001
Płeć			
Mężczyźni	5	95	441
Kobiety	2	98	500
Wiek			
18-24 lat	6	94	145
25-34	5	95	167
35-44	1	99	148
45-54	2	98	190
55-64	3	97	122
65 lat i więcej	2	98	169
Miejsce zamieszkania			
Wies	2	98	353
Miasto do 20 tys.	4	96	120
20-100 tys.	4	96	180
101-500 tys.	4	96	170
501 tys. i więcej mieszk.	5	95	117
Wykształcenie			
Podstawowe	5	95	274
Zasadnicze zawodowe	3	97	241
Średnie	2	98	326
Wyższe	4	96	99
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	8	92	59
Prac. umysł. niż. szczebla	0	100	95
Pracownicy fiz.- umysł.	4	96	71
Robotnicy wykwalifikowani	3	97	75
Robotnicy niewykwalifik.	3	97	52
Rolnicy	3	97	49
Pracujący na własny rach.	0	100	24
Bierni zawodowo			
Renciści	2	98	101
Emeryci	3	97	195
Uczniowie i studenci	4	96	72
Bezrobotni	7	93	109
Gospodynie domowe i inni	0	100	40
Pracuje w:			
inst. państw., publicznej	2	98	141
spółce właścicieli			
prywatnych i państwa	6	94	70
sekt. pryw. poza rolnict.	3	97	163
prywatnym gosp. rolnym	2	98	60
Dochody na jedną osobę			
Do 300 zł	4	96	111
301-500	3	97	170
501-900	3	97	211
901-1200	3	97	88
Powyżej 1200 zł	2	98	51
Ocena własnych war. mater.			
Złe	5	95	295
Średnie	2	98	409
Dobre	3	97	237
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	2	98	68
Raz w tygodniu	2	98	492
1-2 razy w miesiącu	6	94	163
Kilka razy w roku	5	95	178
W ogóle nie uczestniczy	3	97	99
Poglądy polityczne			
Lewica	3	97	154
Centrum	5	95	279
Prawica	2	98	265
Trudno powiedzieć	2	98	240

Tabela 14. Czy w ostatnich pięciu latach **został(a) Pan(i) napadnięty(a) i obrabowany(a)**?

(%)

	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	3	97	1001
Płeć			
Mężczyźni	5	95	441
Kobiety	2	98	500
Wiek			
18-24 lat	5	95	145
25-34	3	97	167
35-44	2	98	148
45-54	3	97	190
55-64	4	96	122
65 lat i więcej	3	97	169
Miejsce zamieszkania			
Wies	1	99	353
Miasto do 20 tys.	3	97	120
20-100 tys.	2	98	180
101-500 tys.	6	94	170
501 tys. i więcej mieszk.	10	90	117
Wykształcenie			
Podstawowe	2	98	274
Zasadnicze zawodowe	2	98	241
Średnie	5	95	326
Wyższe	4	96	99
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	10	90	59
Prac. umysł. niż. szczebla	4	96	95
Pracownicy fiz.- umysł.	2	98	71
Robotnicy wykwalifikowani	0	100	75
Robotnicy niewykwalifik.	0	100	52
Rolnicy	0	100	49
Pracujący na własny rach.	0	100	24
Bierni zawodowo			
Renciści	3	97	101
Emeryci	4	96	195
Uczniowie i studenci	9	91	72
Bezrobotni	1	99	109
Gospodynie domowe i inni	5	95	40
Pracuje w:			
inst. państw., publicznej	4	96	141
spółce właścicieli			
prywatnych i państwa	7	93	70
sekt. pryw. poza rolnict.	1	99	163
prywatnym gosp. rolnym	0	100	60
Dochody na jedną osobę			
Do 300 zł	3	97	111
301-500	4	96	170
501-900	2	98	211
901-1200	6	94	88
Powyżej 1200 zł	13	87	51
Ocena własnych war. mater.			
Złe	4	96	295
Średnie	3	97	409
Dobre	4	96	237
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	1	99	68
Raz w tygodniu	2	98	492
1-2 razy w miesiącu	4	96	163
Kilka razy w roku	6	94	178
W ogóle nie uczestniczy	3	97	99
Poglądy polityczne			
Lewica	5	95	154
Centrum	5	95	279
Prawica	2	98	265
Trudno powiedzieć	2	98	240

Tabela 15. Czy w ostatnich pięciu latach **został(a) Pan(i) oszukany(a)?**

(%)

	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	11	89	1001
Płeć			
Mężczyźni	14	86	441
Kobiety	10	90	500
Wiek			
18-24 lat	20	80	145
25-34	18	82	167
35-44	14	86	148
45-54	8	92	190
55-64	8	92	122
65 lat i więcej	2	98	169
Miejsce zamieszkania			
Wieś	8	92	353
Miasto do 20 tys.	14	86	120
20-100 tys.	10	90	180
101-500 tys.	14	86	170
501 tys. i więcej mieszk.	18	82	117
Wykształcenie			
Podstawowe	7	93	274
Zasadnicze zawodowe	13	87	241
Średnie	13	87	326
Wyższe	17	83	99
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	21	79	59
Prac. umysł. niż. szczebla	14	86	95
Pracownicy fiz.- umysł.	9	91	71
Robotnicy wykwalifikowani	14	86	75
Robotnicy niewykwalifik.	10	90	52
Rolnicy	12	88	49
Pracujący na własny rach.	37	63	24
Bierni zawodowo			
Renciści	10	90	101
Emeryci	5	95	195
Uczniowie i studenci	16	84	72
Bezrobotni	13	87	109
Gospodynie domowe i inni	9	91	40
Pracuje w:			
inst. państw., publicznej	13	87	141
spółce właścicieli			
prywatnych i państwa	11	89	70
sekt. pryw. poza rolnict.	18	82	163
prywatnym gosp. rolnym	12	88	60
Dochody na jedną osobę			
Do 300 zł	6	94	111
301-500	15	85	170
501-900	11	89	211
901-1200	12	88	88
Powyżej 1200 zł	9	91	51
Ocena własnych war. mater.			
Złe	15	85	295
Średnie	9	91	409
Dobre	12	88	237
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	3	97	68
Raz w tygodniu	8	92	492
1-2 razy w miesiącu	16	84	163
Kilka razy w roku	14	86	178
W ogóle nie uczestniczy	18	82	99
Poglądy polityczne			
Lewica	13	87	154
Centrum	12	88	279
Prawica	15	85	265
Trudno powiedzieć	6	94	240